

RWS INFORMATIE

Aan: Producenten SUP-items en gebiedsbeheerders ihkv
Regeling SUP (UPV zwerfafval)

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 11 11
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon
Cees Riksen
cees.riksen@rws.nl

Memo

C. Systematiek voor het bepalen van bijdragen en
vergoedingen SUP in zwerfafval

Datum
24 juli 2023

Inleiding

Met de implementatie van de Europese single-use plastics richtlijn¹ (Richtlijn SUP) is voor SUP-items onder meer uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) ingevoerd. Producenten en importeurs van deze SUP-items, ook wel wegwerpplastics genoemd, moeten onder andere de kosten dragen voor het opruimen en verwerken van hun producten in het zwerfafval. Specifiek betreft het de kosten voor het opruimen van zwerfafval door of namens overheidsinstanties, op nat en droog areaal. De Richtlijn SUP specificeert de noodzakelijke kosten die gemaakt worden voor een kostenefficiënte opruiming.

De ministeriële Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik² (Regeling SUP) stelt dat deze kosten op een transparante wijze moeten worden vastgelegd. Dit doet het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) door het onderzoek naar de kosten openbaar te maken, met daarin een duidelijke toelichting van de gevolgde methodologie. Hetzelfde geldt voor het bepalen van het aandeel SUP in het zwerfafval en het bepalen van de bijdragen en vergoedingen.

In de Regeling SUP is bepaald dat producenten en importeurs aan hun UPV-verplichting voor de kosten voor het opruimen en verwerken van zwerfafval voldoen door een door de minister van IenW vast te stellen bijdrage te betalen aan een door de minister aan te wijzen organisatie (UPV Zwerfafval). De hoogte van de bijdrage van de producenten/importeurs wordt jaarlijks door de minister vastgesteld. De bijdrage wordt vastgesteld op basis van:

- A) een kostenonderzoek naar het opruimen en verwerken van zwerfafval
- B) het aandeel SUP in zwerfafval
- C) systematiek voor het bepalen van bijdragen en vergoedingen.

¹

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/afval/documenten/besluiten/2021/06/23/bijlage-1-stb-2021-294-bekendmaking-besluit-kunststofproducten-voor-eenmalig-gebruik-en-wijziging-bbv-2014> en <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32019L0904&from=EN>

² <https://www.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-8376.pdf>

Deze onderzoeken, die worden uitgevoerd door Rijkswaterstaat in opdracht van IenW, worden in drie memo's toegelicht:

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

- Memo A: Kostenonderzoek, ten behoeve van het bepalen van de kosten die publieke gebiedsbeheerders maken voor opruimen en verwerken van zwerfafval
- Memo B: Systematiek voor zwerfafvalmonitoring ten behoeve van het bepalen van het aandeel SUP in zwerfafval
- Memo C: Toelichting op het bepalen van bijdragen en vergoedingen. In deze memo wordt beschreven hoe de informatie uit memo A (kosten) en memo B (SUP-items) zich tot elkaar verhouden en hoe de bijdragen en vergoedingen worden bepaald.

Datum
24 juli 2023

Memo A en memo B zijn respectievelijk op 29 november 2021 en 17 maart 2023 definitief vastgesteld. Stakeholders zijn in de gelegenheid gesteld input te leveren. Rijkswaterstaat en IenW hebben deze reacties beoordeeld, waarna de systematiek is verduidelijkt en aangescherpt. De systematiek van kosten voor het opruimen en verwerken van zwerfafval en het bepalen van het aandeel SUP-items in het zwerfafval worden in dit memo niet behandeld, maar deze worden respectievelijk behandeld in memo A en memo B³.

In het onderliggende memo C, wordt de systematiek voor het bepalen van bijdragen en vergoedingen in het kader van de Richtlijn SUP toegelicht.

Stakeholders hebben in mei 2022 de gelegenheid gehad om op de conceptmemo C schriftelijk te reageren. Rijkswaterstaat en IenW hebben deze reacties beoordeeld, waarna de systematiek is verduidelijkt en aangescherpt. Middels dit memo wordt de systematiek van het kostenonderzoek definitief vastgesteld en gedeeld met de stakeholders.

Uitgangspunten monitoring zwerfafval

De uitgangspunten bij de UPV-verplichting voor de kosten voor het opruimen en verwerken van zwerfafval en het bepalen van de vergoedingen en bijdrages zijn als volgt:

- De monitor is praktisch uitvoerbaar
- Verdiepend vanuit huidige kennis/systematiek
- Niet complexer dan nodig.

De definitie van zwerfafval is als volgt: afval dat mensen bewust of onbewust weggooien of achterlaten op plaatsen die daar niet voor bestemd zijn of door indirect toedoen of nalatigheid van mensen op die plaatsen is terechtgekomen.

Bijplaatsingen/sluikstort vallen niet onder de definitie van zwerfafval en worden buiten beschouwing gelaten.

Bijdragen en vergoedingen

De bijdragen en vergoedingen worden bepaald aan de hand van een onderzoek naar de kosten voor zwerfafval in Nederland en het aandeel van SUP in het zwerfafval in Nederland. Het kostenonderzoek en het aandeel SUP in zwerfafval wordt in onderstaande paragrafen toegelicht.

---

³ [Hoe worden de vergoeding voor gebiedsbeheerders en de bijdrage van de producenten berekend? - Zwerfafval \(rijkswaterstaat.nl\)](#)

Kostenonderzoek

Uit het kostenonderzoek⁴ volgt een totaalbedrag voor het opruimen en verwerken van zwerfafval door publieke gebiedsbeheerders in Nederland. Dit bedrag is opgebouwd uit verschillende kostencomponenten zoals uitvoering, beleid en preventie. Voor het bepalen van de vergoedingen zijn de volgende kostenposten⁵ uit het kostenonderzoek van toepassing:

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum
24 juli 2023

- a. Opruimmodaliteit, waaronder in ieder geval onderscheiden handmatig en machinaal en machinaal met voorvegers. Hieronder vallen onder andere kosten voor gebruik van de modaliteit alsook de investeringskosten
- b. Aanschaf en afschrijving van openbare inzamelsystemen
- c. Beheer en lediging van openbare inzamelingsystemen⁶
- d. Transport- en verwerkingskosten op basis van netto verwerkings/verbrandingstarief
- e. Kosten van ondersteuning van burgerparticipatie en participatie door vrijwilligersorganisaties (indien bekostigd door publieke gebiedsbeheerders) bij het inzamelen en verwerking van zwerfafval
- f. Kosten van voorlichting en communicatie⁷ (bewustwordingsmaatregelen).

Aandeel SUP in zwerfafval

Om te komen tot een juist inzicht in het aandeel SUP in zwerfafval in Nederland wordt aangesloten bij de Landelijke monitor zwerfafval van Rijkswaterstaat. In deze monitor wordt door Rijkswaterstaat al sinds 2008 op verschillende gebiedstypes de samenstelling van het zwerfafval bepaald op basis van de aantallen getelde stuks zwerfafval. Volgens een standaard monitoringsprotocol worden binnen deze vaste locaties van elk 10.000 m² drie meetvakken van 100 m² bepaald, waarin het meeste grof zwerfafval ligt, daarbinnen worden kauwgom en sigarettenpeuken geteld op de meest vervuilde plekken van 1 m². In Bijlage 1 van memo B staan de fracties die geteld worden in de monitor.

Sigarettenpeuken

In de landelijke monitor zwerfafval worden de sigarettenpeuken en kauwgom alleen op de meest vervuilde m² geteld. Uit aanvullend onderzoek is een opschalingsfactor en het aandeel filter/geen filter bepaald waarmee de getelde peuken en kauwgom op 1 m² opgeschaald worden naar 100 m², gelijk aan de meetmethode van het overige zwerfafval.

Aantal, volume en gewicht

Bij het bepalen van de bijdrage van een productgroep zijn zowel het aantal, het volume als het gewicht van de fractie van invloed. Rijkswaterstaat heeft een onderzoek laten uitvoeren waarbij per fractie, conform het monitoringsprotocol, het volume en het gewicht zijn bepaald. Sinds het uitvoeren van het onderzoek zijn er aanvullende fracties opgenomen in de landelijke monitor. Voor de nieuw toegevoegde fracties zal nog aanvullend onderzoek worden verricht om het volume en gewicht te bepalen.

---

⁴ De in deze memo genoemde onderzoeken zijn te vinden op [Hoe worden de vergoeding voor gebiedsbeheerders en de bijdrage van de producenten berekend? - Zwerfafval \(rijkswaterstaat.nl\)](https://www.rijkswaterstaat.nl/onderzoek/monitoring/monitoring-zwerfafval)

⁵ In de Regeling SUP staan in artikel 3.1 lid 3 de kostencomponenten die van toepassing zijn voor de bijdragen en vergoedingen.

⁶ Alleen voor tabaksfilters zijn deze kosten relevant

⁷ Alleen voor de bewustmakingskosten voor tabaksfilters zijn deze kosten relevant

Het aantal stuks zwerfafval is van invloed op het prikken van het zwerfafval, gewicht is van invloed op de verwerking en volume is op vuilnisbakken en transport van toepassing. Zo worden niet alle stuks zwerfafval handmatig geprikt maar wordt een groot deel machinaal ingezameld door middel van bijvoorbeeld een veegwagen. In dat geval is het aantal stuks veel minder van belang en tellen gewicht en volume zwaar mee.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum
24 juli 2023

Het procentuele aandeel van deze verschillende grootheden op de kosten op het voorkomen, inzamelen en verwerken is niet bekend. Het aandeel van een fractie wordt gevat in één percentage door het rekenkundig gemiddelde tussen aantal stuks, volume en gewicht te berekenen. Deze methode wordt ook in Vlaanderen gebruikt. In tabel 1 wordt met een voorbeeld deze methode toegelicht.

Tabel 1: voorbeeldberekening van aandeel SUP

	% aantal	% gewicht	% volume	% aandeel SUP
Plastic A	10	5	15	10
Plastic B	70	25	25	40
Plastic C	20	70	60	50

Afvalbakken

Een vergoeding voor SUP-items in afvalbakken in de openbare ruimte valt niet binnen de Regeling SUP. Uitzondering hierop zijn sigarettenfilters in de afvalbakken in de openbare ruimte. Om het aandeel sigarettenfilters in afvalbakken te bepalen is aanvullend onderzoek uitgevoerd.

Bijdragen SUP

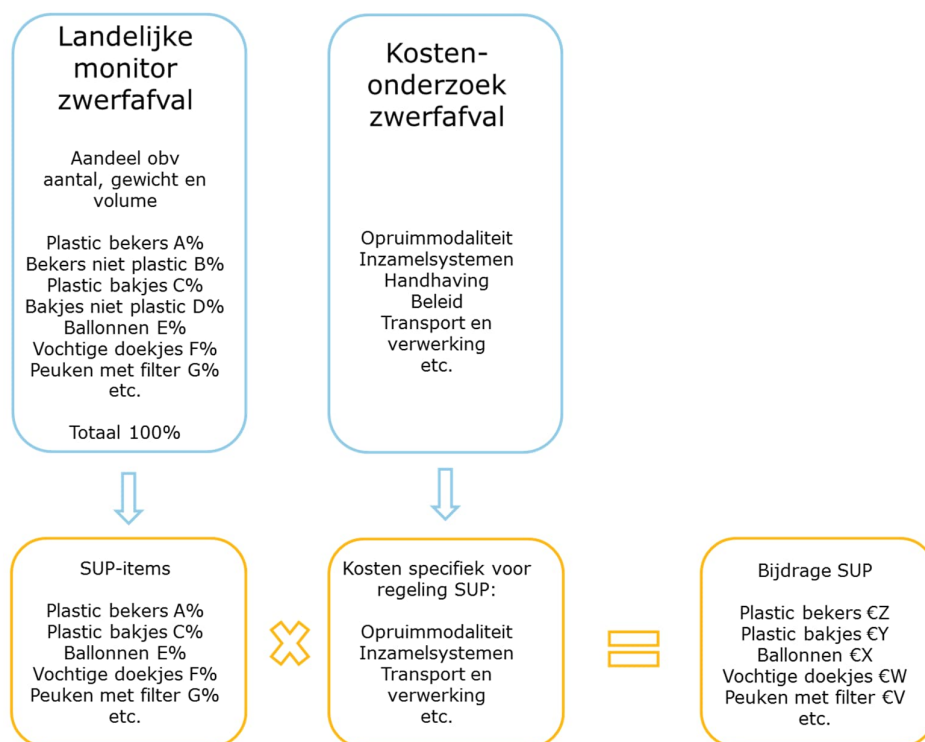
Het aandeel dat producenten dienen bij te dragen is gebaseerd op het aandeel van hun SUP-items⁸ in het zwerfafval en de kosten voor het opruimen en verwerken van zwerfafval. Om de bijdrage te bepalen wordt het percentage van een fractie in het zwerfafval vermenigvuldigd met specifieke kosten voor het opruimen en verwerken van SUP. Dit gebeurt op basis van een peiljaar, zijnde het kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarover de bijdrage wordt vastgesteld. In figuur 1 is dit schematisch weergegeven.

Uit deze Bijdrage SUP worden de uitvoeringskosten van de door de Minister aangewezen organisatie die verantwoordelijk is voor het inzamelen van de bijdragen en het uitkeren van de vergoedingen betaald.

---

⁸ Zoals bepaald in de Regeling SUP

Figuur 1: schematische weergave bijdrage SUP

Vergoeding SUP

Gebiedsbeheerders ontvangen een vergoeding voor de kosten die ze maken bij het opruimen en verwerken van SUP-items in het zwerfafval. Voor de zwerfafvalkosten van gemeenten is een sterke correlatie met inwoneraantal aangetoond (wegingsfactor). Voor gemeenten worden de bijdrages bepaald door de gemiddelde kosten per inwoner⁹ te vermenigvuldigen met het inwoneraantal. Voor de gemiddelde kosten wordt aangesloten bij de clusterindeling uit het kostenonderzoek:

- 1. Grote gemeenten (≥ 300.000 inwoners)
- 2. Middelgrote gemeenten ($\geq 100.000 < 300.000$ inwoners)
- 3. Middelkleine gemeenten ($\geq 30.000 < 100.000$ inwoners)
- 4. Kleine gemeenten (≤ 30.000 inwoners).

Voor provincies is er een sterke correlatie met het oppervlak van de provincie. Het oppervlak van de provincies is het beste gebiedskenmerk om de bijdragen voor provincies te bepalen. Voor de waterschappen geldt dat de lengte van de beheerde watergangen de sterkste correlatie heeft met de zwerfafvalkosten en deze zal worden toegepast om de bijdragen voor waterschappen te bepalen.

In figuur 2 is de opbouw van de bijdrages schematisch weergegeven.

⁹ Op basis van inwoneraantal zoals gehanteerd in kostenonderzoek.

Figuur 2: schematische weergave bijdrage SUP

